

Een toekomstbestendige WGBO Preadvies 2025

De WGBO door de bril van mensenrechten

GRONINGEN CENTRE FOR HEALTH LAW

Opzet van dit Preadvies & presentatie

1. Rol mensenrechten

Brigit Toebes

1. VN-Kinderrechtenverdrag

Willemijn Krugers Dagneaux

1. VN Verdrag Handicap

Brenda Frederiks

Opzet preadvies deel 2

1. Algemene reflecties over mensenrechten (*menselijke waardigheid*)
 1. Kinderen en leeftijdsgrenzen
 1. Vertegenwoordiging van meerderjarigen

Rol mensenrechten

- Menselijke waardigheid centraal?
- Mensenrechten versus patiëntenrechten

VN-Kinderrechtenverdrag

- Art. 5 IVRK: passende leiding en begeleiding bij de uitoefening van de rechten, op een wijze die verenigbaar is met *de zich ontwikkelende vermogens* van het kind
- Art. 12 IVRK: passend belang hechten aan de mening van het kind in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en *rijpheid*

The United Nations
Convention on the
Rights of the Child

Leeftijdsgrenzen in de Wgbo

Van leeftijdsgrenzen naar wilsbekwaamheid?

- Leeftijdsgrenzen bieden onvoldoende ruimte voor maatwerk
- België: wilsbekwaamheid doorslaggevend
- Voorwaarde: duidelijke methode voor beoordeling wilsbekwaamheid van kinderen

Vertegenwoordiging van meerderjarigen

- In 2016 ratificeerde Nederland het VN-verdrag Handicap
- Artikel 12 VN-verdrag Handicap: vertegenwoordiging van mensen met een beperking is *in beginsel* niet meer toegestaan
- Nederland is verplicht om *passende maatregelen* te nemen om mensen met een beperking te ondersteunen met als doel dat zij in staat zijn om zelf beslissingen te nemen
- Nederland heeft een voorbehoud gemaakt: vervangende besluitvorming moet mogelijk blijven als 'last resort' en met 'safeguards'

Gevolgen voor Nederland?

- minder ruimte voor plaatsvervangende besluitvorming: wetgever moet op zoek gaan naar meer en verschillende vormen van vertegenwoordiging van meerderjarigen
- zorgen voor waarborgen als de handelingsbekwaamheid van meerderjarigen (toch) wordt beperkt zoals onafhankelijk toezicht of een onpartijdige instantie

Gevolgen voor de WGBO

- Concluding observations VN-Comité voor de Rechten van personen met een handicap: Nederland moet echt *meer* aandacht gaan besteden aan het ondersteunen van mensen met een beperking
- Gevolgen voor artikel 7:465 BW: vervangende besluitvorming aanpassen; een goede vertegenwoordiger moet een *ondersteunde rol* innemen
- Artikel 7:448 lid 1 BW: de informatieplicht moet meer ruimte bieden voor ondersteuning, zoals een tolk of andere hulpmiddelen

Concluderend

- Zowel het VN-verdrag Handicap als het Kinderrechtenverdrag legt de nadruk op mogelijkheden in plaats van beperkingen
- Als het gaat om de leeftijdsgrenzen en vertegenwoordiging van meerderjarigen moet de wetgever de rechtszekerheid loslaten en ruimte maken voor meer maatwerk
- Meer maatwerk doet recht aan menselijke waardigheid: meer zorgvuldigheid bij waarborgen maar ook bevorderen van de rechten van kinderen en mensen met een beperking

Dank voor jullie aandacht

Goya (zelfportret) met dr. Arrieta, 1820

Stelling

Een nieuwe patiëntenrechtenwet moet meer aandacht besteden aan mensenrechten. Dit betekent enerzijds meer maatwerk en anderzijds meer waarborgen, specifiek voor kinderen en mensen die minder beslisvaardig zijn.